

VEDLEGG E

Miljøkrav i anskaffelser som gjennomføres av Sykehusbygg HF

Gjeldende regelverk

Fra og med 1. januar 2024 skjerpet en ny bestemmelse i forskrift om offentlige anskaffelser kravene for å vektlegge klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser. Gjeldende bestemmelse i forskrift om offentlige anskaffelser lyder:

§ 7-9. Klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser

- (1) Krav og kriterier etter denne bestemmelsen skal ha som mål å redusere anskaffelsens samlede klimaavtrykk eller miljøbelastning.
- (2) Oppdragsgiver skal vekte klima- og miljøhensyn med minimum tretti prosent.
- (3) Der oppdragsgiver angir tildelingskriteriene i prioritert rekkefølge, bør klima- og miljøhensyn være blant de tre høyest prioriterte.
- (4) Tildelingskriterier etter andre og tredje ledd kan erstattes med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, dersom det er klart at dette gir en bedre klima- og miljøeffekt og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene. Dersom oppdragsgiver ikke prioriterer i tråd med tredje ledd, skal det stilles klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, og dette skal begrunnes i anskaffelsesdokumentene.
- (5) Forpliktelsen til å stille krav eller kriterier etter denne bestemmelsen gjelder ikke dersom anskaffelsen etter sin art har et klimaavtrykk og en miljøbelastning som er uvesentlig og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

Bestemmelsen gjelder alle anskaffelser med en anslått verdi som er lik eller overstiger 100 000 kroner ekskl. mva. I prinsippet innebærer dette alle anskaffelser som byggeprosjektene og Sykehusbygg gjennomfører.

1 Gjeldende retningslinjer for miljøkrav i typiske anskaffelser

Nedenfor fremgår Sykehusbygg HF's retningslinjer for klima- og miljøhensyn i anskaffelser, tilpasset ulike typer kontrakter.

1.1 Entrepriser: Miljøeffekter gjennom klare mål og spesifikasjoner

Ved entrepriser er det avgjørende å definere klima- og miljømål tidlig i prosjektfasen og følge opp disse gjennom hele prosjektløpet. Dette sikrer at miljøtiltak planlegges og integreres i tråd med «Standard for klima og miljø i sykehusprosjekter».

Retningslinje: Klima- og miljøkrav bør inngå direkte i kravspesifikasjonen i konkurransens kontraktsgrunnlag, for å maksimere miljøeffekten.

Hovedregelen er at anskaffelser må ha et tildelingskriterium for klima og miljø som vektes med minimum 30 %. Dette gjelder med mindre prosjektet kan dokumentere at andre løsninger gir en klart bedre klima- og miljøeffekt.

Hvis prosjektet har tydelige miljøkrav som vil gi en betydelig forbedret klima- og miljøeffekt sammenlignet med 30 % vektning av klima- og miljøkrav, kan tildelingskriteriet for miljø erstattes ved at miljøkravene inngår i konkurransen som kontraktskrav. Denne løsningen må være godt begrunnet og dokumentert, se punkt 2.4. Per 2024 vurderer bransjen at oppnåelse av miljøprestasjon på nivå med BREEAM Very Good (2016) eller bedre kan oppfylle dette kravet, forutsatt at BREEAM-kravene er relevante for den konkrete anskaffelsen. Prosjektet må imidlertid alltid gjøre en konkret vurdering av hvorvidt denne typen miljøprestasjon gir en klart bedre klima- og miljøeffekt, og om eventuelle endringer i regelverk eller praksis påvirker vurderingen. Vurderingen må dokumenteres.

Prosjekter som ikke har miljøkrav som gir en klart bedre klima- og miljøeffekt enn 30 % vektning av klima- og miljøkrav, må følge hovedregelen. Dette innebærer at klima og miljø må inngå som et tildelingskriterium, og dette kriteriet skal vektes med minimum 30 %.

1.2 Konsulenttenester: Ledelsessystemer og miljøkompetanse

Forskriften åpner for å gjøre unntak fra kravet om å inkludere klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser dersom anskaffelsen etter sin art har et klimaavtrykk og en miljøbelastning som er uvesentlig. Konsulenttenester vurderes som tjenester med uvesentlig klimaavtrykk og miljøbelastning, som dermed kan unntas fra dette kravet.

Retningslinje: Klima- og miljøkrav bør inngå som et kvalifikasjonskrav. Det bør vurderes å tilføre miljøkompetanse som tildelingskriterium hvor dette er relevant.

Selv om kjøp av konsulenttenester vurderes å ha et uvesentlig klimaavtrykk, kan leveransen fra konsulenter likevel ha betydelig klimaeffekt gjennom rådgivning, planlegging og beslutninger som påvirker prosjektets miljøprestasjon. Derfor er det viktig å inkludere klima- og miljøhensyn også ved anskaffelse av konsulenttenester, for å sikre at de bidrar til bærekraftige løsninger. Dette kan for eksempel gjøres gjennom:

- Kvalifikasjonskrav. Eksempler på relevante kvalifikasjonskrav er miljøledelsessystem, for eksempel at tilbyder er ISO-sertifisert eller dokumenterer gode system på annen måte.
- Tildelingskriterium. Eksempler på relevante tildelingskriterium er miljøkompetanse, slik at det evalueres på miljøkompetanse i det tilbudte prosjektteamet.

Det skal utarbeides en begrunnelse for hvorfor konkurransen benytter seg av unntaksbestemmelsen for å inkludere klima- og miljøhensyn i anskaffelsen, se punkt 2.4.

1.3 Utstyr og IKT: Dokumentasjon, levetid og livssyklus (LCC)

Hovedregelen om 30 % vekting av miljø som tildelingskriterium, samt muligheten til å erstatte denne vektingen med kontraktskrav som gir en betydelig bedre miljøeffekt, gjelder også for anskaffelser av funksjonsutstyr og IKT.

Retningslinje: Klima- og miljøkrav bør inngå som tildelingskriterium i anskaffelser av utstyr og IKT, med mindre kontraktskrav gir klart bedre miljøeffekt.

Anskaffelser av utstyr, herunder MTU, møbler, inventar, IKT og annet løsøre, bør skje i samarbeid med Sykehusinnkjøp for å sikre koordinering og samsvar med gjeldende retningslinjer, nye erfaringer og bransjepraksis.

1.4 «Spesialisthelsetjenestens leverandørveikart mot netto null (Sykehusinnkjøp HF)» forventes å få stor betydning for hvordan miljøkrav innarbeides i anskaffelser. Krav til begrunnelse av andre løsninger enn hovedregel

Dersom anskaffelsen inkludere klima- og miljøhensyn på andre måter enn vektlegging av klima- og miljø med 30%, må dette begrunnes. Dette omfatter både erstatning av hovedregel med kontraktskrav og benyttelse av unntaksregel ved anskaffelser som vurderes å ha et uvesentlig klimaavtrykk. En slik begrunnelse skal legges ved i kunngjøringen av konkurransen.

Et eksempel hvordan en slik begrunnelse kan se ut er gjengitt nedenfor. Eksempelet er basert på anskaffelse av en entreprisekontrakt hvor totalentreprenøren skal involveres tidlig og prosjektet skal gjennomføres som samspill. Enhver begrunnelse for unntaksregelen må utføres basert på de konkrete forutsetninger for den spesifikke anskaffelsen.

Vurdering av krav om 30% vekting av klima og miljø

Sykehusbygg HF har miljøkrav og miljømål for alle prosjekter, jf. Sykehusbygg HFs Standard for klima og miljø i sykehusprosjekter. Det vil si at det er satt miljøkrav og miljømål for prosjektet. Se nærmere om dette i vedlegg B og vedlegg D1.

Dette er en anskaffelse av en totalentreprise [PROSJEKT]. I følge § 7-9 fjerde ledd i FOA kan tildelingskriterium erstattes av klima- og miljøkrav der dette gir en klart bedre klima- og miljøeffekt. Sykehusbyggs vurdering er at vi for denne anskaffelsen vil benytte unntaksbestemmelsen i FOA § 7-9 fjerde ledd. Klima- og miljøkrav som er utarbeidet i forbindelse med denne anskaffelsen, er vurdert å ha en klart bedre klima-

og miljøeffekt, enn bruk av tildelingskriterium. Vurderingene er basert på hva som utgjør klima- og miljøbelastningen ved byggeprosjektet og analyser gjennomført i skisseprosjektet som har hatt som formål å identifisere optimale tiltak for å redusere klima- og miljøbelastningen. Dette er nærmere begrunnet nedenfor.

Klima- og miljøbelastningen i dette prosjektet er spesielt knyttet til klimagassutslipp og energibruk i drift. Hovedtiltak for å redusere klima- og miljøbelastningen er primært knyttet til:

- Bruk av materialer med lavt klimaavtrykk*
- Redusere energibruk i drift av bygget*
- Krav til avfallshåndtering og minimere mengden avfall*
- Lavest mulig miljøpåvirkning fra byggeplass*

*Sykehusbygg HF benytter **[angi prosjekt]** som referansebygg ved oppstilling av krav til klima og miljø. På bakgrunn av erfaringstall Sykehusbygg HF besitter, er det stilt krav om å redusere CO²-utslipp fra alle tilførte materialer med **[X]**% i forhold til referansebygg som hadde verdi **[Y]** kg CO²-ekv./m². Dette er et krav som ligger på nivå med byggeprosjekter av liknende kompleksitet med lavest utslipp fra materialer.*

Det er også stilt krav om at byggavfall skal reduseres, og ikke overstige 25 kg per bygget kvadratmeter. Minimum 90% skal kildesorteres.

Videre er det stilt mål om at reelt energiforbruk skal reduseres med 25% fra referansebygg som er energikarakter A, sykehusareal 175 kWh/m²,” Sykehjemsareal 145 kWh/m². Et av hovedformålene med forprosjektet som totalentreprenøren skal involveres i, er å optimalisere bygget til å være materialeeffektivt og energieffektivt. Målsetningen er dermed et arealeffektivt og energieffektivt bygg. Prosjektet skal også sertifiseres i henhold til BREEAM NOR nivå “Very Good”.

Arbeider gjennomført som del av skisseprosjektet underbygger at det ikke foreligger nevneverdig potensial for mer miljøvennlige løsninger enn det kravspesifikasjonen forutsetter. Ved å følge hovedregelen i FOA § 7-9 risikerer prosjektet å ende opp med et vinnertilbud med dårligere ivaretagelse av miljøhensyn enn det som nå er lagt inn som krav i konkurransegrunnlaget. I så fall er det klart at å bruke krav angitt i kravspesifikasjonen gir bedre klima- og miljøeffekt enn å benytte miljøhensyn som tildelingskriterium.

2 Relevante hjelpesider

Følgende nettsider gir oppdatert informasjon om miljø som tildelingskriterium i anskaffelser:

Anskaffelser.no	Veileder til regler om klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser Anskaffelser.no Veileder til regler om klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser - 7. Anskaffelser som etter sin art har uvesentlig klimaavtrykk og miljøbelastning Anskaffelser.no
	Berekraftige offentlige anskaffinger Anskaffelser.no
DFØ kontakttelefon	Sparretelefonen – åpen mandag til fredag kl. 9–13 Ring oss på telefon: 404 34 830 . Send en e-post til sparretelefon@dfo.no .